

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 22 listopada 2023 r.

Pozycja 83

POSTANOWIENIE

dnia 4 października 2023 r.

Sygn. akt S 1/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski – przewodniczący
Zbigniew Jędrzejewski
Mariusz Muszyński
Bogdan Święczkowski
Andrzej Zielonacki – sprawozdawca,

w związku z wyrokiem z 4 października 2023 r. (sygn. SK 105/20),

po s t a n a w i a:

na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) zwrócić Ministrowi Sprawiedliwości uwagę na konieczność:

1) uchylenia § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1935), mającego identyczne brzmienie, jak § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1964), wobec którego orzeczono niezgodność z art. 2 w związku z art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

2) skreślenia w § 15 ust. 3 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz w § 15 ust. 3 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych słów: „w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy”.

Orzeczenie zapadło większością głosów.

UZASADNIENIE

1. W wyroku z 4 października 2023 r. (sygn. SK 105/20) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1964; dalej: r.o.c.a.) jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Należy zauważyć, że § 15 ust. 2 r.o.c.a. miał następujące brzmienie:
„Opłatę w sprawach niewymagających przeprowadzenia rozprawy ustala się w wysokości równej stawce minimalnej”.

Identyczną regulację zawiera także obowiązujący nadal § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1935; dalej: r.o.c.r.p.).

3. Mając powyższe na uwadze, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) – zwraca Ministrowi Sprawiedliwości uwagę na konieczność wyeliminowania z porządku prawnego § 15 ust. 2 r.o.c.r.p., który zawiera regulację prawną, wobec której orzeczono już niezgodność z Konstytucją. Konsekwencją wyroku z 4 października 2023 r. jest również konieczność zmiany przepisów określających warunki ustalenia wynagrodzenia w wysokości do sześciokrotności stawki minimalnej – tj. § 15 ust. 3 r.o.c.a. oraz § 15 ust. 3 r.o.c.r.p. – przez skreślenie w nich słów: „w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy”.

Z przedstawionych powodów postanowiono jak w sentencji.

Zdanie odrębne

sędziego TK Mariusza Muszyńskiego
do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 4 października 2023 r., sygn. akt S 1/23

Na podstawie art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 października 2023 r., sygn. S 1/23.

1. W dniu 4 października 2023 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn. SK 105/20. Do tego wyroku złożyłem zdanie odrębne zarzucając Trybunałowi przekraczanie kompetencji konstytucyjnych w drodze wdzierania się w obszar polityki legislacyjnej, co jest niebezpieczne z punktu widzenia konstytucyjnej równowagi systemu organów władzy publicznej. Zarzuciłem też błędy merytoryczne podczas rozstrzygania przedmiotowej sprawy.

2. Niniejsze zdanie odrębne jest nie tylko konsekwencją mojego sprzeciwu przy rozstrzyganiu merytorycznym, ale też chcę w nim podkreślić, że Trybunał kolejny raz przekracza swoje kompetencje.

Postanowieniem sygnalizacyjnym – jakie wydaje na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (dalej uotpTK) – Trybunał wskazuje organowi państwa „istnienia uchybień i luk w prawie, których usunięcie jest niezbędne do zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej”. Celem jest więc eliminacja problemu prawnego w sytuacji, kiedy Trybunał z różnych powodów nie jest władny rozstrzygnąć sprawy merytorycznie.

W sprawie SK 105/20 Trybunał dokonał takiego rozstrzygnięcia. Wprawdzie się z nim nie zgadzam, ale fakt rozstrzygnięcia zaistniał. Trybunał stwierdził niekonstytucyjność konkretnego przepisu prawa.

Skutkiem stwierdzenia niekonstytucyjności jest nie tylko usunięcie takiego przepisu z porządku prawnego Państwa Polskiego, ale też obowiązek dokonania analizy skutków wyroku trybunalskiego w szerokiej perspektywie systemowej przez organ, który wydał stosowny akt prawny. Organ ten jest również zobowiązany do dokonania ewentualnych zmian w prawie, jeżeli działanie aktu prawnego nie jest możliwe bez uchylonego przepisu.

W tej sytuacji, wydanie przez Trybunał Konstytucyjny postanowienia sygnalizacyjnego, którego celem jest wskazanie organowi jakich konkretnie zmian powinien dokonać w ślad za wyrokiem Trybunału, jest kolejnym przekroczeniem kompetencji przez Trybunał. Uprawnienie Trybunału do wskazania istnienia uchybień i luk w prawie, których usunięcie jest niezbędne do zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest uprawnieniem do nakazania konkretnego zachowania. Tym bardziej, że działanie to jest formalnie nieskuteczne, ponieważ postanowienia sygnalizacyjne nie korzystają ze skutku określonego w art. 190 ust. 1 Konstytucji.

Wydając postanowienie sygnalizacyjne o tej treści, Trybunał Konstytucyjny nie tylko ponownie przekroczył granice zasady równowagi i podziału władzy, ale też zakres swojego uprawnienia z art. 35 ust. 1 uotpTK. Naraża przy tym swoją powagę, kiedy organ zobowiązany do wykonania wyroku, wykona go w całkowicie odmienny sposób, niż „nakazany” w postanowieniu sygnalizacyjnym, do czego ma przecież prawo.

Wobec powyższego postanowiłem złożyć niniejsze zdanie odrębne.